

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SAPTĂMÂNAL

Abonamentul:
Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe
se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază,

Prețul inserțiunilor
un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul convenit.

Abonamentele și inserțiunile
se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Nr. 3191/1936 Pres.

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu, și Mitropolit al Românilor ortodocși din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramurăș.

Iubitului cler și popor: Har și milă dela Dumnezeu-Tatăl și dela Domnul nostru Isus Hristos.

„Părinte sfinte, păzește-i pe dânșii întru numele tău, pe cei cari mi l-ai dat mie, ca să fie una, precum suntem noi”. Ioan 17, 11.

Bunul Părinte ceresc ne-a ajutat să petrecem în pace și'n cucernică reculegere sfântul și marele post. Iar în săptămâna Patimilor zi de zi și seară de seară ne-am cernit sufletele, privind duhovnicește suferințele fără seamă îndurate de bunăvoie de Mielul lui Dumnezeu.

Cu El ne-am suit în Ierusalim și am văzut privirile ucigașe ale cărturarilor și fariseilor și am auzit vorbele lor de hulă împotriva Fiului lui Dumnezeu. Cu El am fost în Vitania, în casa lui Simon leproșul, unde o cucernică femeie i-a turnat — spre moarte — pe trupul Lui mir de mare preț. De față am fost la Cina cea de pe urmă, unde Domnul a așezat taina sfintei împărtășanii. Cu El ne-am suit în grădina Getsimani, ca să ascultăm ruga cu sudori de sânge a Celuice de bunăvoie se apropia de clipa în care urma să goliască până în fund paharul morții — pentru învierea noastră. Cu El ne-am cutremurat și ne-am scârbit de trădarea ucenicului Iuda, iubitorul de arginți. Cu el am fost la Ana și Caiafa, în fața lui Pilat și a lui Irod. Sufletele noastre s'au tulburat de cumplita nedreptate a judecătorilor fără de lege și de cruzimea poporului iudevesc care cerea răstignirea Prorocului celui mare. Iar după rostirea cumplitei osânde — am auzit cu înfiorare bătaia piroanelor în mâinile și'n picioarele Celui așezat în tovărășia tâlharilor și am văzut îngrozitoarea priveliște a sângelui nevinovat curgând șiroaie din rane. Cu zdrobire de inimă am petrecut apoi la groapă pe Celce și-a dat duhul în mâinile Părintelui Său. În mijlocul întunerecului de jale ce ne învăluia, străbătea însă de pe acum raza luminoasă a nădejzii în Inviere.

Și nădejdea nu ne-a rușinat. În sufletele noastre s'a făcut lumină mare, căci Tatăl a înviat a treia zi pe Celce „ascultător s'a făcut până la moarte” [Filip. 2, 8], pentru a ispăși toată neascultarea oamenilor.

Astăzi, iubii mei fii sufletești, inimile noastre se scaldă în bucu-

ria praznicului Invierii lui Hristos, Domnul nostru.

Ne bucurăm, că sarcina păcatului nu ne mai apasă: ni-a luat-o Hristos. Ne bucurăm, că osânda nu ne mai înfricoșează: ne-a scăpat de ea Hristos. Ne bucurăm, că moartea nu ne mai stăpânește: a biruit-o Hristos.

Hristos a înviat și cerul s'a deschis cu toate îndurările lui, iar iadul s'a încuiat pentru ceice cred în Inviere!

Iată bucuria noastră pe care o mărturisim în cântarea: *«Ziua invierii, să ne luminăm cu prăznuirea și unii pe alții să ne îmbrățișăm; și să zicem fraților și celor ce ne urăsc pe noi; să iertăm toate pentru înviere și așa să strigăm: Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din mor-mânturi viață dăruindu-le»* [din Căntările Paștilor].

Invierea lui Hristos este, iubii mei fii, temelia credinții noastre și tainica putere care ne leagă într-o frățească viețuire în sânul sfintei noastre Biserici. Căci zice și sfântul Apostol Pavel: *„Dacă n'a înviat Hristos, zadarnică este credința voastră”* [I Cor. 15, 14].

Un Părinte avem în ceruri; un Izbăvitor pe pământ și'n cer, pe Fiul său; un Duh Sfânt ne chivernisește viața.

De aceea, în sânul unei singure Biserici se cade să viețuim; în sânul Bisericii ortodoxe, pe care a întemeiat-o Domnul și Mântuitorul nostru Isus Hristos și pe care El o conduce, ca singurul ei cap [Col. 1, 18], prin slujitorii Săi sfințiți prin punerea mânilor, dela sfinții apostoli încoace fără întrerupere.

„Păzește-i pe dânșii întru numele tău... ca toți să fie una, precum suntem noi” — așa s'a rugat Mântuitorul, Părintelui ceresc, pentru ucenicii săi și pentru toți dreptcredincioșii creștini, mădulari ascultătoare ale sfintei Biserici. Și așa au și trăit fiii neamului nostru: una fiind în credință, în luptă, în nădejde. O singură Maică a avut neamul românesc — Biserica ortodoxă. Ea l-a povățuit de-alungul veacurilor, Ea l-a mângăiat în vremuri de răstribite și

l-a întărit în luptele cu vrășmașii văzuți și nevăzuți.

Ea l-a dus și la strălucita biruință a unității naționale în bucuria căreia trăiește astăzi.

Și totuși, vrășmașii neamului nostru n'au dormit. Prin viclenii și făgăduieli deșarte au izbutit să rupă — acum vre-o două sute de ani — o seamă de fii dela sânul Maicii Biserici, iar astăzi, îmbrăcați în aceiași haină a fățarniciei, caută să-i ispitească și să-i atragă la pășunea otrăvită a diferitelor secte.

Oricum s'ar numi acești mincinoși apostoli ai sectelor — bapțiști, adventiști, mileniști, pocăiți, sau altfel — ei rămân ceea ce sunt: slujitori ai celui viclean, o primejdie de moarte pentru sufletul obștei dreptcredincioase și pentru mântuirea ei în viața aceasta și în cea viitoare. Fiindcă sunt tăgăduitorii înverșunați ai celor mai sfinte credințe întru care au trăit și s'au săvârșit moșii și strămoșii noștri, sunt tăgăduitorii izbăvitoarelor învățături propovăduite de sfânta noastră Biserică.

Ei tăgăduesc Biserica adevărată a Domnului și nu se supun autorității ei, pe care a primit-o dela Domnul însuși. Ei tăgăduesc valoarea predaniei, a rânduelilor moștenite prin graiu viu dela Mântuitorul nostru Isus Hristos și dela sfinții săi apostoli — până astăzi, și își închipuesc că cred numai în slova Scripturilor sfinte, pe cari le tâlcuiesc după capul lor. Dar noi bine știm că întâi a fost Biserica și cărțile sfinte în sânul ei au răsărit, căci sfinții apostoli și evangheliști erau păstorii Bisericii și glasul lor, ca și scrisul lor, Bisericii s'au adresat. Nu numai ceea ce au scris ei, ci și ceea ce au propovăduit prin graiu viu s'a păstrat în sânul Bisericii ca o comoară sfântă și s'a predat din neam în neam ajungând — în toată curățenia ei — până la noi. Numai Biserica are această comoară, pe care o împărtășește prin propovăduirea ei tuturor sufletelor spre mântuire.

Dar mincinoșii predicatori ai sectelor nici Sfânta Scriptură n'o tâlcuiesc după adevărul descoperit de marii învățați și sfinți ai Bisericii, ci după neputințoasa și rătăcita lor înțelegere otrăvită și de scopurile neduhovnicești pe care le urmăresc.

Ei tăgăduesc preoția așezată de Dumnezeu încă în Legea Veche și înviată de Domnul și Mântuitorul nostru Isus Hristos — fiecare socotindu-se, la sectari, luiși preot, când știut este că numai apostolilor și urmașilor lor li s'a dat puterea de a săvârși sfintele taine: *„Așa să ne socotească pe noi omul, ca pe niște slugi ale lui Hristos și săvârșitori ai tainelor lui Dumnezeu”* [I Cor. 4, 1]. Ei se mărturisesc și se desleagă de păcate unii pe alții, când

iarăși Sfânta Evanghelie scrie la Matei 18, 18: *„Amin grăiesc vouă: oricâte veți lega pe pământ, legate vor fi și în ceruri; și oricâte veți deslega pe pământ, deslegate vor fi și în ceruri”* — ceea ce înseamnă că numai Apostolii și urmașii lor legiuși, episcopii și preoții, pot face unele ca acestea.

Ei tăgăduesc puterea sfintei cruci, prin care izbăvire ni-a dăruit Hristos, Dumnezeu nostru și pe care o cinștim ca pe cel mai osebitor semn al legii noastre creștinești.

Ei tăgăduesc sfințenia icoanelor pe care le socotesc idoli, când aceste icoane sunt cele mai scumpe podoabe ale bisericilor și caselor noastre — aducându-ne aminte de Mântuitorul nostru și de sfinții cari prin viața lor ne călăuzesc viața noastră, iar prin rugăciunile lor ne mijlocesc la Tatăl din ceruri iertare de păcate și viață de veci.

Ei tăgăduesc sfințenia Duminicii pe care o prăznuim în cinstea zilei în care a înviat Domnul nostru și prăznuesc, împreună cu iudovii cari L-au răstignit, ziua Sâmbetei rânduită de Dumnezeu numai pentru credincioșii Vechiului Testament.

Ei se socotesc știutori ai sorocului sfârșitului lumii, și ai celei de a doua veniri a Mântuitorului, când însuși Domnul ne spune că: *„de ziua și ceasul acela nimeni nu știe, nici îngerii din ceruri, fără numai Tatăl”* [Mat. 24, 36].

În trufia lor, acești năimiți se socotesc sfinți și se osebesc de ceilalți credincioși, pe cari nu-i cred vrednici să le fie „frați întru Domnul”. Ori noi știm, iubii mei fii sufletești, că toți oamenii sunt păcătoși și numai Dumnezeu este fără de păcat. De aceea se cuvine să ne smerim și să ne căim de greșelile noastre și să ne rugăm unii pentru alții, ca toți să dobândim iertare de păcate dela Tatăl cel îndurător.

Dupăcum vedeți, iubii mei fii, mincinoșii apostoli ai diferitelor secte nu umblă nici după mântuirea lor, nici după a celor „vânași” de viclenia lor. Ei umblă după măriri omenești și după plată lumească. Ei vor să se folosească de credulitatea ușuratică a norodului neștiutor.

Dar prin ueltilirile și momelile lor ei vor mai ales să despartă sufletește pe fiii neamului nostru și astfel să surpe însași unitatea noastră națională înfăptuită cu atâtea jertfe. Ei vor să ne desbina pentru a ne putea stăpâni. Ei sunt uneltele plătite ale neodihniților revizionisti, cari urmăresc schimbarea hotarelor celor nouă și drepte ale Țării, micșorarea României mari; ei sunt simbriașii comuniștilor uci-gași și surpători de biserică.

Legile țării nu le îngăduie să-și propoveduiască pe față diavoleasca lor învățătură, căci propaganda revizionistă și comunistă se pedepsește aspru. De aceea își îmbracă învățătura lor primejdioasă în haina propoveduirii religioase. Ca să înșele pe cei chemați să supravegheze pe vrășmașii țării și ai neamului.

Iubiți credincioși: cine trece în tabăra oricărei alte credințe decât cea mărturisită de sfânta noastră Biserică strămoșească, acela trece în tabăra vrășmașilor neamului nostru. Acela este trădător și față de Biserică și față de Neam.

De aceea, în bucuria marelui Praznic al Invierii Domnului, să ne aducem aminte de toți cei răătăciți din staulul ocrotitor al sfintei noastre Biserici și să ne rugăm lui Dumnezeu pentru întoarcerea lor. *Ca toți una să fim* [Ioan 17, 11], viețuind frățeste la sânul cald al aceleiași Maice Biserici, care ne-a ocrotit și povățuit neamul în toate vremile de bucurii și restriși. Astfel vom asculta și de părintescul sfat al Sfântului apostol Iacob care zice: „*Frăților, de se va rătăci cineva dintre voi dela adevăr și îl va întoarce cineva pe el, să știe, că celce a întors pe păcătos dela rătăcirea căii lui va mântui un suflet din moarte și-și va acoperi mulțime de păcate*“ [Iac. 5, 19—20].

Cu aceste învățături și povețe am ținut să Vă aduc, iubiți mei fii sufletești, îmbucurătoarea solie a Praznicului Invierii Domnului, pe care doresc din toată iubitoarea mea inimă părintească să-l petreceți în pace, cu sănătate și'n duhovnicească îndestulare și să-l ajungeți cu toții întru mulți fericiți ani.

Hristos a înviat!

Impărtășindu-Vă arhieriasca Noastră binecuvântare, am rămas Sibiu, la sărbătoarea Invierii Domnului din anul 1936

Al Vostru al tuturor de tot binele voitor:

NICOLAE
Arhiepiscop și Mitropolit.

C. preoți să stea
în fruntea mișcării

Oastea Domnului

Eu sânt lumina lumii

— Spre dreapta înțelegere a creștinismului —

de HORIA TECULESCU

Creștinismul însemnează în istoria omenirii momentul celei mai mari încordări sufletești. De sub dărâmturile lumii vechi avea să se nască o lume nouă, cu un ideal etic superior, cu o credință nestrămutată, care să aducă un val de'ncredere și înviore, ducând mai departe, spre propășire, viața omenirii. Peste ruina imperiilor, precedată de prăbușirea morală, se înălța, luminoasă și mântuitoare, crucea lui Hristos.

Omenirea trecuse prin faza de băjbăială în întunerecul conștiinței, stăpânită de frica de necunoscut, străbătuse și primejdia îndoielilor din clar obscurul lumii precreștine, ș'acum se afla în sfășietoarea clipă a des-nădejzii. Năzuința socratică spre cunoașterea de sine nu aduse un razim destul de puternic sufletului omenesc, trebuiau descoperite adâncurile acestui suflet și de acolo smuls marea adevăr: lubește pe de aproapele tău... iubiți chiar pe vrășmașii voștri!

Iată noua lumină răspândită în lume!

De această lumină se împărtășesc toți oamenii; ea nu e numai a unora, dintr'o anumită clasă socială, ci este a tuturor celor cari își deschid inima s'o primească. Taina învățării lui Hristos stă în această rostire limpede a marilor adevăruri, accesibile și învățărilor, și oamenilor de rând.

Pentru a ne apropia de terminologia actuală, ar trebui să spunem că, la venirea Mântuitorului, lumea trecea printr'o cumplită criză morală, printr'o secetă sufletească fără precedent.

Se ridicaseră falnice orașe, cetăți puternice și temple clădite după cea mai mare precizie geometrică, împodobite cu tot ce-a putut născoci iscusința neîntrecută a Grecilor... dar omenirea se sbătea în căutarea unui echilibru sufletească. În vremuri senine ochiul se împăca cu farmecul artei, mintea se liniștea cu evidențele filosofiei și cu precizările științei, dar în clipele de furtună omul se simțea singur... Cine-i va da mângăierea întru necazuri, cum va scăpa de loviturile trăsnetului?

Creștinismul apare așezând în bolta conștiinței omenesți crucea

mântuitoare, ca un neclintit paratonner. Din noua credință isvorește încrederea în viață, în urma căreia răsar faptele bune. În acest sens, creștinismul a fost nu numai o nouă religie, cu un nou ideal etic, dar o adevărată reformă socială, o schimbare la față a sufletului omenesc. Din această premenire morală a rezultat avântul pe care l-a luat cultura, căci nu se datorește numai prielniciei mediului natural faptul că popoarele creștine reprezintă forma cea mai evoluată o amenirii. Se știe, doar, ce-a'nsemnat pentru barbari creștinismul, o adevărată îmblânzire prin iubire, o încadrare într'o ordine socială, o îndrumare spre propășire.

Față de budhismul static și mohamedanismul fatalist și inert, creștinismul însemnează o dinamizare a vieții, un îndemn spre creațiune. Accentul vieții cade pe *faptă*, după vorba înțeleaptă a apostolului Iacob: *Credința fără de fapte este moartă*. Iată, dar, de ce considerăm religia creștină instituție de progres uman, iar în morala ei vedem culminând idealul etic. Nu cum, pe nedreptul s'a afirmat, în epoca de luptă între religie și știință, de reacțiune față de încătușerile dogmei, argumentându-se în cazuri izolate, că religia ar fi împiedecă libertatea gândirii. Nu putem nega conflictele pe care le-a avut oficialitatea bisericii în alte părți, osândirile cari s'au adus clericalismului, dar nu doctrina religiei, nu cuvântul lui Hristos s'a găsit stăvilă adevărului, ci interpretarea dată a putut trezi adversități. Nu putea fi un protector al întunerecului Mântuitorul, care a spus: *Eu sânt lumina lumii... eu sânt calea, adevărul și viața... și veți cunoaște adevărul și el vă va face liberi; din învățătura căruia a răsarit sensul adânc al vieții: Iar tu te luptă pentru adevăr până la moarte*.

Să ne dăm, dar, bine seama despre valoarea creștinismului pentru propășirea omenirii, răsfoind vechile aprecieri nedrepte, rezultate din gândirea materialistă a veacului trecut.

Sântem datori s'amintim cuvântul luminos al Mântuitorului, care deschide drum liber spre perfecționarea ființei umane, contrar nedrept-

telor afirmații ale lui Fr. Nietzsche: *Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum și Tatăl vostru din ceruri desăvârșit este*. Nu culminează în acest adevăr înălțătoarea predică de pe munte? A fixat cultura modernă vre-un ideal mai frumos pentru viața omului decât năzuința spre personalitate și chiar spre desăvârșire? A ajuns cândva altruismul la o mai largă afirmare ca prin creștinism, când însuși Cel care l-a întemeiat s'a jertfit pentru mântuirea bamenilor?

Dar, pentru noi, românii, creștinismul a fost duhul sfânt care a plutit pe acest pământ la nașterea neamului nostru, iar ortodoxia ni-a fost păstrătoarea tradiției și pavază în curs de veacuri. Și azi, când *Lucian Blaga*, fiul preotului Izidor din Lancrămii Sebeșului, ridică ortodoxia alături de catolicism și protestantism ca un stil original de viață, ca o nouă concepție despre lume, nu tresare sufletul nostru de mândrie? N'a spus, trecând pe la noi, un gânditor german (Keyserling), că numai dacă vom continua *cultura ortodoxă bizantină*, vom putea aduce un aport original culturii umane?

De încheiere, putem spune, lămurit, celor îndoielnici că, dacă trecutul nostru a atârnat de păstrarea tradiției creștine ortodoxe, viitorul ne pare la fel, neclintit legat de ea. Biserica ni-a păstrat unitatea națională și ne-a apărat în trecut, prin ea ne vom pune în valoare vrednicia noastră în viitor.

Noi n'am avut cetăți de apărare în vremi de primejdie, dar ne-am adăpostit măcar sufletul în bisericuțele de lemn. Iar azi, când țara se încercuie într'un minunat brâu de falnice catedrale, nu ne îndoim că în ele ne vom simți mai buni, mai drepti, mai tari, cu ochii fermecați de aurul catapetesmei, pe care strălucește cuvântul Mântuitorului: *Eu sânt lumina lumii!*

DI ministru al instrucțiunii, **Dr. C. Angelescu** a declarat, în ședința Camerei din 2 April 1936, că restituirea drepturilor, știrbite clerului prin curbele speciale, se va face pe calea creditelor extraordinare.

Drept răspuns la bunăvoința arătată, preoțimea ortodoxă română a trimis dlui ministru, prin Asociația generală a clerului ortodox român, o telegramă, în care își exprimă omagiul său întreg pentru căldura cu care dl ministru Dr. C. Angelescu a îmbrățișat, la Cameră, modestele revendicări ale preoțimii în chestiunea salarizării.

* FOIȘOARA *

Un nou volum

— In „Seria Teologică“ a publicațiilor din Sibiu —

Nicolae Berdiaeff: *Un nou ev mediu*. În românește de: prof. Maria Vartic, Sibiu. 1936. Prețul broșat 75 lei. Pg. 165. Tipografia arhiepiscopiei.

„Seria Teologică“, inaugurată de I. P. S. Sa Mitropolit Nicolae al Ardealului, a îmbogățit literatura teologică română cu apariția în românește a unui studiu datorit marelui gânditor rus Nicolae Berdiaeff, unul din falanga filosofilor ortodocși de mare anvergură în apus.

Stejarul creștinismului ortodox în Rusia de azi este amenințat de cea mai îngrozitoare furtună, care s'a deslănțuit cândva asupra lui. Furtuna însă, în loc să smulgă stejarul, îl silește pe acesta să-și infigă rădăcinile mai adânc, și să-și întărească coroana. Viforul aruncă sămânța stejarului la distanțe mari. Glasul celor mai de seamă reprezentanți ai cugetării ortodoxe răsună azi în centrele mari ale apusului, destăinuind acestuia comorile necunoscute și neapreciate ale creștinismului

ortodox, care, după părerea de până acum, era pietrificat. Acești gânditori ruși prezintă ideile concepției ortodoxe în cea mai deplină lumină a filosofiei aspusene, pe care o stăpânesc cu desăvârșire. Dintre aceste personalități amintesc pe cele mai des citate la noi: Vladimir Solovieff, Serg. Bulgakoff și Nicolae Berdiaeff. Fiind vorba de introducerea lui Nic. Berdiaeff în literatura noastră teologică, află necesare câteva informații asupra persoanei și gândirii sale.

Nicolae Berdiaeff este un profund filosof al istoriei și al religiei. S'a născut la 1874, trăiește azi la Paris ca profesor la academia teologică rusească. Convingerea eshatologică ce respiră întreaga cugetare rusească însufletește și pe N. Berdiaeff, care așteaptă, nu numai sfârșitul culturii apusene, ci și al întregului proces istoric de până acum.

Din rodnicia lui activitate filosofică desfășurată în Chiev, Moscova, — iar după expulzarea lui întâmplată la 1922 — în Berlin și Paris, s'a născut un mare număr de studii savante, dintre cari amintesc aici pe cele traduse în limba germană: *Der Sinn des Schaffens-Rostul activității creatoare*, Tübingen, Mohr 1927; *Die Weltanschauung Dostoiewsky's-Filosofia lui Dostoiewsky*. München, Beck 1925; *Der Sinn der Geschichte-Rostul istoriei*, 1925; *Die russische religiöse Idee in „Kairos“-Idea rel. rus. în*

„Kairos“ 1926; *Das neue Mittelalter-Noul ev mediu*, Darmstadt, Reichel, 1927; *Die Philosophie des freien Geistes-Filosofia Spiritului liber*, Tübingen, Mohr 1930.

Berdiaeff și-a început activitatea sa în lagărul marxismului rusesc, unde a îndurat cea mai dureroasă desamăgire a vieții sale. Această experiență tristă îl silește să dărâme până la temelie subreda-i concepție de viață bazată pe cultura apuseană, pe care o condamnă și se îndreaptă spre singura viabilă concepție, care este aceea a creștinismului ortodox. Filosofia lui religioasă tradează o influință destul de puternică din partea slavofililor — un curent filosofic care luptă pentru păstrarea tradiției ortodoxe — a lui Solovieff și Dostoievsky. Prin prizma acestei influințe apreciază el și cultura azuseană.

Impreună cu autorul monumentalei opere „*Der Untergang des Abendlandes*“ O. Spengler, N. Berdiaeff este convins, că puterile spirituale ale apusului sunt istovite. Cauza acestui declin este diformarea chipului și a firii omenesți în umanism, pe deoparte prin eliberarea de sub încătușarea dogmatismului medieval și catolic, pe de altă parte prin negarea adevărului, că omul dintru începuturi este după chipul și asemănarea lui Dumnezeu și ca atare are o menire supraomenească. De aici rezultă aprecierea omului ca o ființă pur naturală.

Pe această cale s'a îndepărtat omul dela originea lui dumnezească, ce fu învitat prin Hristos, s'a îndepărtat dela izvorul adevăratei lui ființe. În consecință a fost nevoit a se pierde tot mai mult într'o abstracțiune neexistențială, într'o serie întregă de sfere ale spiritului omenesc izolate, desbinat de temelia lor comună și bazate numai pe bunul plac subiectivist și individualist pur omenesc. În aceste sfere a fost încadrat în definitiv și religia.

Această evoluție umanistă a creat capitalismul, „*acest crepuscul al patimei distrugătoare și destrămoătoare*“, precum și socialismul materialist care este contrarul și totodată consecința evoluției capitaliste. Ambii sunt expresia subordonării omului în fața mecanismului ucigător al mașinei, care a fost născocită primordial pentru subjugarea naturii, ca acum să robească pe om și prin el însuși idealul umanist, ducând în general chipul omenesc spre compunere și cufundând umanitatea în „*colectivități sociale, impersonale și cosmopolite*“.

Astfel se transformă umanismul în antiumanism. Prin o intuire intradecăvrotetică — zice Berdiaeff — a presimțit Dostoievsky toată această evoluție a neamului omenesc, desvăluind în opera sa „*Demonii*“ caracterul absolut necreștin și anti-

Biblia nouă

Lumea românească așteaptă de ani de zile traducerea cea nouă a Bibliei. Edițiile vechilor biblii și-au împlinit misiunea și s'au epuizat. Ele nu mai corespundeau nici criteriilor științifice avansate nici progresului limbii.

Untul de lemn din candela sufletelor a secat. Lumea s'a înstrăinat mult de biserică iar credința a început să se clatine din temelii. S'a revărsat peste noi un duh de barbarie, care a băntuit în clasele de sus și a pătruns până în păturile de jos ale poporului.

Mai dureros e faptul că generația tină se resimte de golul sufletesc al Bibliei, pentru că Biblia întreține la orizonturile vieții focul sacru al idealismului, al misterului din noi și din jurul nostru, iar Biblia nu se poate înlocui prin nici o contra valoare morală și intelectuală.

Biblia întreține o veșnică primăvară sufletească, atmosferă mistică creatoare și regeneratoare.

Puține neamuri fără Scriptură vor mai fi azi pe întreg rotogolul pământului și ar fi un cumplit dezastru să ajungem și noi în rândurile aceluia.

Dar chiar și o Biblie perfect tradusă și tipărită în condiții tehnice excelente, are nevoie de multe alte condițiuni indispensabile, pentru ca ea să însemneze un eveniment epocal în istoria vieții noastre religioase, culturale și naționale.

O scenă din Faptele apostolilor (Cap. 8, 30-31) poate avea actualitate ca și atunci: „Și alergând Filip, l-a auzit pe el (Eunucul Candachiei) citind pe prorocul Isaia el a zis: oare înțelegi cele ce citești? Iar el a zis: cum voi putea de nu mă va călăuzi cineva?»

Deci un comentariu e necesar!

Și studiu biblic apărând în școlile teologice.

La multe universități din apus sunt catedre speciale de Sfânta Scriptură. Conferințe pentru publicul mare asupra Sfintei Scripturi.

După cum în filosofie și în artă, geniul elin e neîntrecut, tot astfel în religie, experții sufletului sunt profetii evreilor, sfântul evangelist Ioan și sfântul Apostol Pavel.

În epoca de aur a Bisericii creștine, sfinții Părinți au desgroat comorile spirituale ale Bibliei și chiar

Dumnezeiasca Euharistie

Biserica noastră mărturisește că în cadrul sfintei Liturghii, când preotul rostește epicleza asupra pâinii și vinului pregătit la proscomidie, acestea se prefac real dar tainic în Trupul și Sângele Domnului.

Cine poate aduce o rază de lumină sigură pentru înțelegerea acestei taine, mai închisă rațiunii noastre decât oricare alta? Încercări de-a o pătrunde au fost totuși. Dar Biserica noastră s'a ferit de-a prevedea cu autoritate de dogmă vre-o astfel de încercare și probabil că va avea aceeași atitudine și față de alte încercări viitoare, cari nu pot fi decât combinații omeneste ce nu trebuie lăsate să pătrundă în sanctuarul adevărilor dumnezeiești ca să le dilueze caracterul tainic, mai presus de orice pricepere omenească.

Încercările acestea, atâta timp cât se mișcă în cadrul schemei prin care se exprimă dogma, necălcând nici la dreapta nici la stânga peste hotarul ei precis, sunt permise însă de Biserică, dar ca simple teorii, ca nu adevăruri de crezut.

În această calitate ele sunt chiar folositoare ca ilustrări, ca mijloace de intuiție, poate din alt plan, al adevărilor dogmatice. Ele presupun și promovează o eferescență a vieții spirituale și o preocupare laudabilă a cugetării cu cele mai înalte realități.

În legătură cu dumnezeiasca Euharistie numărăm până acum o singură încercare rămasă oarecum în limitele revelate ale dogmei, încercare proclamată, din păcate, de Biserica romano-catolică de dogmă.

Este teoria transubstanțiată.

Biserica noastră nu a ridicat această teorie omenească la rangul de dogmă, deși unii teologi au avut simpatii pentru ea. Alții însă au cri-

solemnele liturghii creștine sunt alcătuite în limbajul Sfintei Scripturi. Creștinismul nostru are substrat biblic, iar Biserica noastră e inseparabilă de Biblie.

Protestanții au înlocuit Biserica cu Biblia. Dar creștinismul constă din Biserică și din Biblie.

Biserica e Societatea divină, iar Biblia e Cuvântul lui Dumnezeu. Biserica învață și Biblia confirmă și prin amândouă se urzește mântuirea sufletului.

Tr. Scorobet

ticat-o aspru. Încă Dosofteiu, patriarhul Ierusalimului, și-a auzit reproșuri pentru întrebarea termenului *transubstanțiată* în Mărturisirea sa, iar în timpul mai nou doi teologi însemnați, C. Diobuniat și S. Bulgakov combat această teorie cu toată energia. Ei spun că teoria *transubstanțiată* se bazează pe o ipoteză din filosofia lui Aristotel că lucrurile se compun din substanță și accidente, ipoteză părăsită azi în filosofie. În orice caz Biserica nu-și poate angaja autoritatea ei în consacrarea ca dogmă a unei ipoteze filosofice și nu poate lega soarta unei dogme de un element omenesc atât de șubred.

În deosebi Păr. S. Bulgakov dă acestei teorii lovituri grele. (Dogma euharistică, rev. »Puti« No. 20-21, 1930). P. C. Sa spune că teoria că fiecare lucru are o substanță ca un sâmbure al lui și cu schimbarea neconținută a lucrurilor între ele se schimbă și acești sâmburi, aceste substanțe, — este, privită pur filosofic, într'asa măsură grosolană și incompatibilă cu conștiința filosofică contemporană, încât a o lua ca evidentă, cum face dogma catolică despre transubstanțiată, înseamnă a comite o siluire directă cu totul inutilă asupra ei. Cel mult poate fi luată ca una din posibilitățile cele multe ale cosmologiei, în rând cu altele, deși și aceasta e greu de admis, dar nu a o face normă unică obligatoare.

Păr. S. Bulgakov mai aduce împotriva acestei teorii două obiecțiuni pe cari le redăm cu cuvintele P. C. Sale: »Pe de-o parte *transubstanțiată* e privită ca o înlocuire a substanței unui lucru prin substanța altuia, de unde urmează că ambele se află în unul și același plan ontologic. De altă parte, accidentele pâinii și vinului rămân, deși lipsite de substanțialitatea lor, fără subiect, totuși în realitatea lor, cu caracterul lor de pâine și vin, adică, sumar vorbind, rămân ele înșiși, pâine și vin, în cari în oarecare chip tainic se sălășluiește Hristos, dându-se pe sine »în pâine, cu pâine și sub pâine«. Aceasta este ceea ce a exprimat direct (și desigur, mai consecvent, Luther în teoria *impanației* care a respins cu pasiune teoria aristotelică a transubstanțiată formulată mai hotărât de Toma d'Aquino) Transubstanțiată și impanația neagă prefacerea, n'o afirmă

(cum cred chiar unii dintre teologii ortodocși).»

Precum se vede Păr. S. Bulgakov neadmitând existența unei substanțe în pâine și vin, dincolo de complexul lor fizico-chimic care rămâne după teoria transubstanțiată neschimbat, reduce transubstanțiată la impanația luterană. Într'adevăr e greu de afirmat că ar exista o substanță naturală a lucrurilor, în planul naturii create, și e greu de spus în ce-ar consta aceea și cum s'ar referi la complexul lor fizico-chimic. Teologia catolică însăși n'a spus, pe cât știi, nimic serios în chestiunea aceasta. Și dacă ar exista o astfel de substanță naturală a lucrurilor, e jenant de cugetat că Trupul Domnului ar intra în ordinea aceasta a substanțelor naturale, luând locul uneia dintre ele.

Dar Păr. S. Bulgakov nu rămâne numai la respingerea teoriei transubstanțiată și la afirmarea generală, indistinctă, a tainei prefacerii euharistice. Ci încearcă însuși o explicație.

Prefacerea euharistică, după P. C. Sa, nu e un eveniment fizic ce se petrece în lumea naturală. Prefacerea e de alt ordin, metafizic, spiritual, care nu atinge stihiiile naturale ale lucrurilor. Trupul omenesc din punct de vedere fizico-chimic, pentru simțuri, e același fie că e sufletul în el, fie că nu mai e (comparația e imperfectă, dar tot ajută puțin). Deosebirea e de ordin sufletesc, spiritual. La fel pâinea și vinul, fizico-chimic, structural sunt aceleași și în Euharistie, atât când nu sunt, cât și când sunt Trup și Sânge al Domnului, fără a se schimba în structura lor naturală. Dar ele sunt acum așa zicând *însufletește*, înduhovnicite prin aceea că și le-a însușit intim, cum își însușește sufletul trupul, Subiectul Isus Hristos.

«Pâinea și vinul în această lume și pentru viața acestei lumi rămân pâine și vin, prefacerea lor nu este fizică, ci metafizică, ascunsă acestei lumi. Pentru această lume prefacerea pur și simplu nu s'a realizat, pentru că sf. Daruri și după prefacerea lor păstrează toate însușirile unor lucruri naturale. Dar aceste lucruri devin *nemijlocit, ca atare, fără nici o transformare, corp al lui Hristos*. »Nu e necesară nici o **transformare** pentru prefacere, pentru că după voia lui Dumnezeu, în această lume, în loc anumit, pe un altar anumit, Trupul și Sângele lui Hristos sunt tocmai această pâine și acest vin, așa cum sunt ele, și ele

umanist al socialismului materialist. Prin el se va transforma libertatea în robie, și pe socoteala unei libertăți, ce aduce suferințe și duce spre Golgota, vrea el să sature și să ferească neamul omenesc prefăcut în masă amorfă.

În renumita sa legendă despre marele inchișitor, Dostoievsky — precum susține Berdiaev — atrage atenția asupra tendințelor Romei, cari sunt identice cu ale materialismului socialist anticreștin. Acesta doar nu reprezintă altceva decât continuarea desvoltării eudaimonismului burghez. Ambii vor să-l facă cu deasială fericit promovându-l în raiu neamul omenesc unificat. În marele inchișitor se desvăluie minciuna necreștină a colectivismului lipsit de dragoste, impersonal și neomenesc: Aici se prezintă socialismul ca o religie nouă — precum zice Berdiaev — nu ca un sistem de reforme sociale, nici ca o organizație economică.

Presimțirea dureroasă a lui Dostoievsky și trista experiență alui N. Berdiaev zace în faptul, că boala apuseană se manifestă în Rusia în forme apocaliptice. Înclinarea rusească spre realizarea absolutului fără nici un compromis duce în Rusia la o realizare nihilistă a ideilor apusene. Fiecare teorie apuseană îmbracă pentru rus forma unei dogme, naște proroci și fanatici, devine un ideal absolut, care exclude pe oricare altul.

Pentruca să înțelegem acest absolutism, sau maximalism al spiritului rusec, trebuie să ținem seama de următorul fapt psihologic: Conștiința, că nu poate fi realizat idealul absolut, care neîncetat plutește în fața ochilor spirituali, și care ideal tocmai în ortodoxia rusească, în cultura rusească are o deosebită intensitate, această conștiință depreciază existența empirică și orce »apropiere« de ideal. Această conștiință se transformă într'o indiferență față de tot ce este relativ, în indolență și lenevire. Orce lucru »neîndoielnic« își pierde valoarea, pentru că este numai aproximativ, relativ. Rusul nu-și poate închipui o morală lipsită de temelii religioasă. Fără credința în nemurire este permis orce. Slăbind religiozitatea, slăbește și dispăre și moralitatea. Viața socială și popularitatea, cari s'au consolidat în religiozitate, vor fi depreciate și distruse. »Intelectualii« ruși sunt lipsiți de popularitate. Poporul rus nu este înclinat de loc să se împace cu un compromis, cu așanumitul »burju«, adică cu »apusul șubred«. El din fire este maximalist »bolșevic« chiar dacă nu întotdeauna activ. El visează un ideal, care trebuie să se realizeze numai decât. Iar dacă este activ se mulțumește, din nerăbdare, cu un ideal simplificat până la extrem, cu idealul bolșevicilor comuniști, al socialistilor ruși, sau cu idealul lui Leo Tolstoi. Și acesta

este împreună cu pasivitate și inerție. O ieșire unilaterală dovedește totdeauna neputința de a îmbrățișa complexitatea vieții. Dar această neputință este totdeauna voită, deci păcătoasă.

Cu revoluția mondială a ajuns Europa la un sfârșit, în care este târâtă și Rusia. Tocmai în fața unei astfel de situații — zice Berdiaev — creștinismul apusean, care s'a contopit cu cultura uitând de sfârșitul apropiat și de noul început, apusenii pot învăța foarte mult dela Rusia creștină care posedă o puternică conștiință eshatologică, asemenea primilor creștini. Dela ea pot învăța să aștepte împărăția lui Dumnezeu care nu se va realiza nici într'o biserică văzută și nici în continuitatea evoluției istorice. Dela ea pot învăța, prin urmare, să țină seama de realitatea lui Dumnezeu în toate sferile vieții și de a supune totul sub teonomia ei. Rusia — marii ei cugetători și soarta ei — ne poate spune și avertiza, că există un adevărat sfârșit al istoriei, un sfârșit după o aparentă eșuare a aceleia. Un asemenea sfârșit ne îndrumă spre rostul istoriei, care zace deasupra ei, — spre o mărginire a procesului temporal prin o realitate concretă, care, ca furul noaptea, se poate năpusti asupra noastră pe neașteptate.

Catolicismul și protestantismul este vlăguit de forțele sale prin o supraorgani-

zație clericală, prin justificare și raționalizare și în sfârșit prin un activism peste măsură în grăbite sinteze cu statul și cultura. În opunere cu ei Rusia creștină prin pasivitatea sa și prin potențialitatea ortodoxiei și-a păstrat puterile pentru o activitate spirituală, care — după credința lui Berdiaev — se va împreuna cu periodul apocaliptic al istoriei creștinismului, period al istoriei finale, care va pregăti a doua venire a lui Hristos.

Cuvintele biblice, cari zac la temelie acestei credințe sunt: »Și muierea a fugit în pustie, unde are loc gătit dela Dumnezeu, ca acolo să se hrănească« (Apocal. 12, 6). Aceste cuvinte sunt interpretate astfel: Rusia a fost pentru biserică acest loc în pustie, unde exilată trăia sub pavăza lui Dumnezeu. Dar acum s'a sfârșit vremea exilului, biserică se întoarce în patria ei, chiar rușii o aduc acasă: Rusificarea Europei... Europeizarea Rusiei a fost un fapt inevitabil, rusificarea Europei este un eveniment miraculos. Natural înțelegând va birui Europa, supranatural înțelegând va birui Rusia, adică nu Rusia, ci Hristos. În urma pseudomorfosei moderne Rusia va deveni europeană, iar Europa se va creștina. Europa rămâne, — dar se va începe o epocă absolut nouă în istoria sa.

Această epocă nouă o așteaptă Berdiaev respingând categoric orce chemare

n'au lipsă de nici o schimbare, dimpotrivă e necesar să se păstreze natura lor, căci prin nimicirea ei își perde puterea și taina».

Cu alte cuvinte și o anumită pâine și vin capătă prin consacarea euharistică a preotului o altă funcțiune, depășesc starea lor de independență și capătă suprema funcțiune de Trup și Sânge al Domnului, nu numai ca un titlu, ci prin aceea că sunt atrase în răscolul a Subiectului divin-omenesc.

Această teorie și-o bazează Păr. S. Bulgakov pe ideea că Trupul Domnului după înviere și mai ales după înălțare nu mai constă într-o corporalitate spațială, ci într-o putere a Lui de-a se întrupa în tot momentul luându-și ca trup orice materie și orice formă voiește; Domnul în cer are numai un trup dinamic, spiritual. «Dar această stare dinamică a trupului nu este numai o potențialitate, ca o lipsă de putere de-a fi actual, ci dimpotrivă ea are deplină stăpânire peste corporalitate în general («datu-mi-s'a Mie toată stăpânirea în cer și pe pământ»), care nu mai e legată în mod necesar de vre-o formă particulară a trupului, fiind trupul în deobște. Ea are puterea să se îmbrace într-o formă trupescă potrivită cu trebuințele spiritului, o formă care e totdeauna individuală... Ființa trupului constă nu în părțile materiale care intră și ies din el (chiar și în senzul acesta trupul nu e închis în sine, ci e deschis lumii), ci într-o putere specială pe care o are spiritul pentru întrupare». Aceasta nu înseamnă că Mântuitorul a anulat prin înviere și mai cu seamă prin înălțare întruparea Sa, redevinând numai Dumnezeu, sau numai spiritul. Spiritualizarea trupului nu înseamnă desîntrupare. Mântuitorul păstrează pentru vecie trupul potențial, puterea care se actualizează când vrea în trup vizibil. »Cerule, în care s'a înălțat, nu este un loc în spațiul astronomic. Dimpotrivă înălțarea constă într-o deplină părăsire a lumii; ea e întovărașită de o trecere a trupului lui Hristos în starea spirituală, liberă de materialitatea cosmică. Aceasta nu e desîntrupare, ci într'un anumit înțeles dematerializare».

Dar despărțindu-se de lume Mântuitorul nu pierde legătura cu ea. »Iar această legătură se realizează nu numai spiritual, prin sălășuirea lui Hristos în om («nu mai viețuiesc eu, ci Hristos viețuiește în mine»), ci și corporal». Ne mai având trup material, El primește ca atare forma care o voiește.

la teocrația evului mediu, sau la ordinea industrială-capitalistă. Doar aceasta din urmă a născut din sine toată suferința neamului omenesc. El așteaptă noua epocă, ce se va începe cu revelația libertății creatoare omenescă întemeiată pe Dumnezeu și cu schimbare purificatoare a vieții și conștiinței. Aceasta va fi epoca viitoare a colectivismului religios.

Precum vedem, Berdiaev vorbește foarte mult despre importanța Rusiei pentru viitor. Aceasta însă nu o face în senzul unui naționalism slavofil, pentru că devenind de fapt soarta Europei soarta Rusiei și a Rusiei, a Europei, nu mai poate fi vorba nici de un slavofilism, nici de un europenism! —

Unele dintre aceste idei revin și în „Un nou ev mediu”, al cărui cuprins este următorul: Autorul începe cu descrierea dezastrului spiritual contemporan care își are începutul în umanismul din secolul al 15-lea. În evul mediu omul era religios, era stăpânit de nostalgia cerului, de simțul că-i străin și vremelnic pe acest pământ. Chiar caracterul magic pe care-l ia creștinismul evului mediu, dovedește acest lucru. Deodată însă cu cele descoperiri ale omului, deodată cu primele invenții, ale omului, deodată cu mare încredere în puterile sale, încât începu încetul cu încetul să se admire mai mult pe sine, să piardă cen-

Iar dumnezeiasca Euharistie este forma regulată în care apare în mod tainic. —

Se înțelege că în această sumară expunere am cunoscut și schematizat mult interesante și argumentate idei ale Păr. S. Bulgakov. Cred totuși că am redat fidel sămburele lor.

Intr'un număr viitor vom însemna câteva considerații critice pe marginea lor și vom vedea dacă ne e posibil și vre-un alt mod de-a ne apropia și cu cugetarea de această mare taină, fără a ieși peste cadrele ei misterioase, vre-un mod mai adecvat cu ea.

Dr. D. STĂNILOAE

Nr. 3265/936. Pres.

Comunicat

Aducem la cunoștința tuturor clericilor, spre știre și conformare, următoarea adresă a Ministerului Apărării Naționale, Nr. 23102/1936 către Consiliul Central Bisericesc, comunicată nouă cu adresa Consiliului central bisericesc Nr. 9631 din 30 Martie a. c. cu privire la concediile ce se acordă teologilor aflați sub arme:

«On. Consiliu Central Bisericesc, La Nr. 1759/936:

«Avem onoare a Vă comunica, cum că dl Ministru al Apărării Naționale a aprobat să se acorde concedii de câte 60 (șaizeci) zile teologilor aflați sub arme cari dovedesc că sunt numiți ca preoți sau diaconi și au nevoie de acest timp pentru pregătire și hirotonire.

Dacă cei-ce obțin aceste concedii nu vor dovedi până la expirarea lor că au fost hirotoniți, vor fi din nou încorporați pentru continuarea serviciului militar și vor fi menținuți sub arme peste termenul pentru care au fost încorporați un timp egal cu durata concediului.

Pentru obținerea concediului, teologii în cauză vor depune dovezile de numire dela Chiriarhiile respective la unitățile în care se află încorporați, pentru ca aceștia să poată interveni la M. A. N. pentru aprobare». — Directorul Comand. teritoriale. General (s) L. Bărzotescu». —

Sibiu, 3 April 1936.

Consiliul arhiepiscopesc

Pelerinaj la Sâmbăta. Vineri, după sfintele Paști, în 17 April a. c. se va face obșnuitul pelerinaj la sfânta mănăstire Brâncoveanu dela Sâmbăta de sus, jud. Făgăraș. Onor. preoțime din județ va anunța credincioșii și societățile religioase să participe la acest act de cucerire. La ora 9'30 se va începe sfânta liturgie în sobor, după care se va sluji sfântul Maslu. Dela centrul eparhial va participa o delegațiune ca și în trecut.

trul de gravitate, îndreptându-se din sufletul său tot mai spre exterior. Natura fu un mediu, unde-și încercă omul puterile sale. La început un Newton și un Kepler își descopereau capul în fața frumuseților naturii și li socotea ea expresiunile ale maieștii și divine. Mai târziu însă nu se mai văzu în natură o făptură și o oglindă alui Dumnezeu, ci ceva autonom. Natura de atunci deveni străină omului și acesta porni un război acerb împotriva ei pentru a o domina. S'a pierdut astfel sensul vieții adevărate; omul se vedea numai pe sine, și pentru că-i apunea conștiința de existența unui Dumnezeu, vedem pe un Nietzsche identificând pe acest Dumnezeu cu un supraom barbar, iar pe Karl Marx îl vedem găsim această putere absolută și scopul absolut în abstracțiunea moartă a socialismului.

Omul s'a văzut căzut în neputință, însă voia să se afirme tot mai mult. Aceasta autoafirmare își află expresie în „proclamarea drepturilor omului” (1789), această origină e democrației, acest fals idol modern, ce înseamnă cramponarea cu toată puterea de scoarța acestui glob. Până atunci omul se socotea, că nu prea are drepturi, ci numai datorii; acum însă își strigă drepturile sale. Și ca să și-le „câștige” omul inventează minciuna parlamentară, care ar vrea să fie o suveranitate a

Probleme-Recensii-Comentarii

Conferințe religioase ținute în cadrele F. O. R-ului, secția Sibiu. — În timpul sf. și marelui Post s'au ținut în Aula Academiei Teologice, o serie de conferințe cu conținut religios, care au fost ascultate de numeros public. Ele au avut desigur menirea de a zidi sufletele ascultătorilor și de a sădi în sufletele credincioșilor bisericii noastre convingeri tari, pe care să nu le poată sguduți valurile lumii.

Așa, conferința dlui Dr. Gh. Preda, intitulată: «Religia omului de știință», a avut menirea de a sămăna în inimi convingerea că credința în Dumnezeu este aceea care ne înalță și ne dă avântul pentru creații în toate domeniile de activitate. Acest lucru l-a ilustrat conferențiarul prin diferite dovezi scoase din istoria științei, din care se poate vedea cum spiritele creatoare au trăit cu credința în Dumnezeu.

Prin conferința: «Ortodoxia și nevoile zilei de azi», a părintelui profesor Dr. Nicolae Terchilă, s'a arătat viața trăită în ortodoxie. Ortodoxia, cum a spus conferențiarul, este „viața în Hristos și prin Hristos” și această viața o cunoștem numai așa și cari trăesc în biserica ortodoxă și cari sunt pătrunși de duhul acestei biserici.

Conferința a treia, a Părintelui profesor Dr. Nicolae I. Popoviciu, aduce un bogat material scos din istoria carității creștine prin care autorul a lămurit problema carității creștine, problema ce trebuie să se rezolve și pentru zilele noastre.

Conferința Păr. prof. A. Nanu, a avut o notă istorică, reușind să ne arate superioritatea religiei creștine față de cele păgâne.

Ultima conferință, a dlui Dr. Eugen Dobrotă: «O călătorie în țara sfântă», ne-a transpus cu sufletul la lucrurile pe unde a umblat și propoveduit Mântuitorul.

Publicul asistent a luat notă cu plăcere și bucurie de activitatea binefăcătoare desfășurată de o instituție religioasă, care își înțelege însemnătatea și rostul. D. P.

Conferință preoțească la Brașov. Cercul preoților din protopopiatul Brașov s'a întrunit în conferință de primăvară, Marți în 31 Martie 1936. Au participat 28 preoți în frunte cu protopopul Dr. Iosif Blaga. După slujba de invocare a Duhului Sfânt, săvârșită în biserica „Sf. Nicolae” din Schei, a

cuvântat părintele catihet Ioan Brânzea pornind dela cuvintele: „De acum nu vă mai zic vouă slujii... ci pe voi vă numesc prieteni” [Ioan XV, 15], talmăcind înțelesul tainic al acestor slove divine adresate de Mântuitor ucenicilor săi în ajunul patimilor Sale. Urmează apoi mărturisirea.

La ora 10 a. m. preoțimea tractului se întrunește în conferință în cancelaria oficiului protopopesc sub președinția prot. Dr. Iosif Blaga. La deschiderea ședinței, președintele elogiază pusă în serviciul bisericii și de neamului de cătră părintele Ioan Broșu din Dârste-Brașov timp de 50 an de preoție, pe cari îi împlinește la 4 April 1936.

Mai vorbesc preoții Zenovie Popovici și Ioan Ludu, apreciind calitățile sârbătoritului. Părintele Broșu, mișcat de manifestația de simpatie a conferinței, răspunde prin amintirea impresiunilor momentele de viață pastorală și sbucium prin cari a trebuit să treacă prin cei 50 ani cari s'au scurs.

La conferință participă și lt.-colonel Petrescu, comandantul instrucției premilitare din jud. Brașov. Dsa cere concursul preoților în ce privește educația morală-religioasă a tineretului premilitar. Accentuiază în special asupra prețioasei colaborări ce o poate da premilitarilor societatea „Sfântul Gheorghe”. După mai multe discuții se ajunge la o înțelegere deplină de colaborare.

În programul conferinței s'a prezentat și un raport al părintelui Brânzea, cu privire la fel cum trebuie să se facă întrunirea societăților „Sf. Gheorghe” din protopopiat, — raport aprobat în întregime.

După ce se da citire mai multor circulare și acte oficiale, conferința ia sfârșit la ora 1 p. m., după care a urmat o masă frățească în cinstea veteranului părinte Ioan Broșu.

Conferință preoțească. — Preoțimea ort. rom. din tractul Mediaș, s'a întrunit în conferință de primăvară conform art. 6 din Reg. Asociației clerului „A. Șaguna”, în ziua de 20 Martie 1936 în Mediaș.

La 7'30 dim. s'a început serviciul Utreniei, la sfârșitul căreia Păr. V. Chesuși a cetit meditația „Cei ce sânt ai lui Hristos trupul și-au răstignit împreună cu patimile și poftele” [Galateni 5. 24].

în teonomia lăuntrică, o omenire crescută în duhul libertății.

Vremurile noastre tulburi, prin criza lor de autoritate, sunt un semn în plus, că zorile acestei lumi nu sunt departe. Deocamdată însă zvârcolirile satanice ale comunismului au produs un haos, ce se aseamănă cu cel ce-a precedat evul mediu. Azi e o barbarie socială și o dizordine sufletească ce nu-și mai au echivalent decât în epoca năvălirii barbarilor. Terenul cedează sub picioarele omului de azi, ce se afundă tot mai mult în noroiul păcatelor. Dar omenirea se va înnoi lăuntric și extern. Ea își va da seama de decadența în care a ajuns și de aceea își va ură cutul tocmai ca fiul rătăcit și se va întoarce la sânul tatălui ceresc. —

Traducerea a reușit pe deplin. Claritatea expunerii, simplitatea în construirea frazelor, stilul curgător și expresiile bine alese storc cetitorului recunoștință pentru osteneala iscusitei traducătoare, contribuind prin munca sa la realizarea frumosului plan al I. P. Sfințitului Mitropolit Nicolae, pentru „desvăierea comorilor ortodoxiei și răspândirea lor în sânul preoțimii și al intelectualilor noștri mireni”... („Ortodoxia” pg. IV.)

Pr. Dr. Nicolae Terchilă

A urmat mărturisirea preoților și a credincioșilor. La ora 10 a. m. s'a slujit sf. Liturghie înainte sfințită de către P. C. S. Păr. protopop I. Crăciun, înconjurat fiind de păr. T. Holerga și Ion Popovici. Răspunsurile liturgice le-a dat corpul preoților din tract.

La priceasnă a predicat păr. T. Holerga (A. Sever) având ca temă: „O pâine și un trup sântem noi cei mulți, căci toți dintr'o pâine ne împărtășim” (I. Cor. 10, 17). Predica și meditația au fost ascultate în cea mai mare liniște.

Trecând la sediul protopesc la ora 12 a. m. P. C. S. păr. Protopop I. Crăciun prin cuvântul său de deschidere îndeamnă pe preoți să-și îndeplinească datoria nu din ordin, ci din sentimentul de dragoste și al datoriei cu atât mai mult cu cât trecem astăzi prin grele încercări.

Intrându-se în ordinea de zi păr. Ioan Dordea și Ioan Popoviciu fac referat asupra temei: „Cum trebuie să facem mărturisirea și ce canoane să dăm penitenților?” Ambii preoți și-au făcut datoria deplin.

Președinții cercurilor religioase au citit rapoartele despre activitatea cercurilor.

La urmă Păr. Protopop I. Crăciun dă citire mai multor ordine și îndeamnă preoțimea la muncă și dragoste față de Biserica lui Hristos și poporul încredințat spre păstorie. După aceste cuvinte declară ședința închisă.

Se observă o adâncă mâhnire printre preoți pentru felul cum sunt tratați de către conducătorii acestei țări, scumpă tuturor, exceptis excipiens, — cari seamănă pe preoți cu perceptorii Administrației.

„Dar trebuie să se știe că „dumurile spirituale ale acestui neam au fost tăiate în sălbatic hățiș de preot”. Preotul a învățat descifrarea destinului național și tot el l-a rotunjit în viziune de foc.

„Preotul n'a lipsit din inima nici unei clipe istorice a acestei țări, El — preotul — a fost grăuntele din care a crescut stejarul spiritualității românești, până la care perceptorul dlui ministru Victor Antonescu nu se va înălța nici peste o duzină de veacuri, dar va primi în schimb un salariu mai rumen”.

„A crede că o instituție care a tutelat permanent istoria unei țări, și i-a fecundat din plin și luminos cultura și întreaga ei spiritualitate, poate fi coborâtă până la streășina unei percepții, dintr'un derizoriu motiv de ridicole economii bugetare, refuzăm să o tolerăm”.

„Frângându-se demnitatea preotului pe genunchii mizeriei, vreau să surpe biserica. Dar Biserica în sine nu o vor

putea surpa căci „nici porțile iadului nu o pot birui”. Dar vor să întunece conștiința poporului, ca într'o clipă de confuzie istorică să se poată întâmpla ca ieri în Rusia, azi în Spania, unde sub ruine proaspete fumegă încă altarele.

Ca să ne apărăm țara, tregue să ne apărăm altarele mai întâi. Fiindcă o țară nu se apără numai cu tunuri de război, ci mai mult cu tunul sufletului. Și acest tun nu-l toarnă perceptorul, ci preotul în Biserică.

Bunul Dumnezeu să deie sănătate și putere iubitorului nostru mitropolit Dr. Nicolae Bălan, ca să ne poată câștiga — cu autoritatea-I cunoscută — împreună cu ceilalți ierarhi, toate drepturile noastre, mai ales celor tineri cari trecem printr'o agitație și sbucium, din cauza unui tratament jignitor de inferiorizare, ce oficialitate laică ne aplică.

Noi todeauna vom asculta glasul „mai marilor noștri”.

Pr. Miron Maier-Brăteț

Creștineasca revistă „Gândirea”, îngrijit condusă de dl Nichifor Crainic, a apărut, pentru April c., cu bogat material în proză și versuri. În fruntea acestui număr de sărbători cetim studiul semnat de dl Vasile Băncilă, sub titlu de „Duhul Sărbătorii”, studiu care se termină cu luminoase încheeri, ca de pildă:

Timpul prepascal și Paștile ineseși alcătuiesc ceace e mai prețios în creștinism. Acum mai mult ca oricând se introduc în lume sensuri și fungei biblici. Apoi, odată cu postul, începe marea campanie de purificare, pe care creștinul o așteaptă cu o sete anticipată. În acest timp el trăiește mai mult pentru Dumnezeu decât pentru el, ceva înalt lumatic și totuși adânc realist într'a viața lui. Acum se poate vedea cum plasma umană, inspirată de creștinism, caută să evadeze din pământescul trecător și să se tragă către dumbrăvile duhului, printr'un proces care atinge o expresivitate de revoluție quasi-geologică. Acum creștinul se închină în fața tainelor luminii veșnice, cum alunecă apa la vale; acum sufletul său e torturat de nevoia curățirii, care-l zguduie, așa cum vântul puternic răsucesce arborii; acum nădejdea lui cată spre cer, ca florile spre soare. Nu există păcat cât de groaznic, pe care creștinul să nu-l recunoască în vremea aceasta: „fără de legea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea... întru fărădelegi m'am zămislit și în păcate m'a născut maica mea” (Psalm 50). „Pierdut-am frumusețea, cu care am fost zidit întâi, și nevinovăția mea; și acum zac gol și mă rușinez”. „Cu lut mi-am amestecat gândul eu ti-

călosul. Spală-mă, Stăpâne, în baia lacrimilor mele” (Triod). Dar recunoșterea zbuciumată a păcatelor e însoțită de o nădejde profundă. Căci umilița creștină își are corelatul într'o mare demnitate, dupăcum se vede în aceste cuvinte adânci și sintetice ale sfântului Simeon Metafrastul: „miluește-mă, Doamne, că nu sânt numai neputincios, ci și zidirea Ta sânt”. Nădejdea creștină principiar motivată e însă susținută de fapte bune, post («să ne răstignim mădularele prin postire», Triod) și rugăciuni. În vremea aceasta, biserica înalță către cer cele mai frumoase și mai puternice rugăciuni, ca niște flacări veșnice ce-și ard inima sântărând, cum ar fi rugăciunea sfântului Efrem Sirul...

Iar când se apropie și se arată Paștile, apare taina necuprinsă, care e la temelie creștinismului. Dacă Paștile sânt cea mai însemnată sărbătoare, nu e numai fiindcă a înviat Isus, nu e numai fiindcă această sărbătoare cade în primăvară, ci e mai ales fiindcă Isus a suferit. Suferința lui, mai ales cea sufletească, n'a fost atinsă de nici o altă ființă și tocmai prin imensitatea acestei suferințe s'a învins păcatul omenesc. Taina suferinței și învierii lui Isus constituie esența creștinismului. Mai mult: chiar serviciul religios în orce sărbătoare a omului nu e, sub forma ceremoniilor religioase, decât repetarea sacrificiului Mântuitorului și împărtășirea cu El. Dar nu numai atât. Însăși biserica a fost întemeiată și oarecum organizată de Isus, în epoca timpului pascal. La Cina cea de taină, Mântuitorul a dat apostolilor săi la mână împărăția, așa cum Tatăl o dăduse Lui (Luca 22, 29), iar când s'a arătat întâioară ucenicilor, după Inviere, i-a trimis în lume să provovăduiască adevărul, așa cum fusese trimis și El (Ioan 20, 21). Esența doctrinară și organizarea culturală a creștinismului, sânt deci în legătură cu sărbătoarea Paștilor. Aceste adevăruri au fost cunoscute și în orce caz adânc bănuite de către poporul nostru, mult mai mult decât se întâmplă azi la intelectuali. De aceea sensurile creștine au pătruns în zona cea mai înaltă a spiritului țărănesc și i-au înalțat viziunea și trăirea sărbătorii.

Omul din popor știe profund că totul trece, cunoaște înțelepciunea Ecclesiastului, dar și-a integrat-o într'o atitudine mai vitală și mai diferențiată. Țăranul trăiește trecerea timpului, însă o trăiește vital și armonios, fiindcă a făcut din viață o punte de sărbători, și când depășește timpul, e pentru a intra în eternitate. Orășanul cele mai adesea caulă să uite timpul, «să-l omoare», se revoltă contra lui, și când îl depășește, e pentru a intra în neant. Prin crearea

și trăirea puternică a sărbătorii, care e un moment luminos de punere în legătură cu existența generală și absolută, cu transcendentul sau măcar cu direcții spre transcendent, poporul a învins ori a valorificat timpul.

Timpul nu mai e o înșirare de clipe deșarte, aducătoare de easne sau distrugătoare de bucurii, ci e înălțat la rangul de majestate, fiindcă pe făgașul lui sânt prinse sărbătorile. Acum, se înțelege ușor de ce poporul nostru, a creat ori și-a înșușit atâtea sărbători. N'a făcut-o din «lene», cum au crezut unii. Aceasta a putut fi cel mult o cauză ca totul secundară, cum tot cauză secundară a fost moștenirea noastră bogată dela alte popoare sau fantazia vie a Românului sau chiar mijlocul de a mai scăpa de impietății sociali ai trecutului, cari îi cereau prea multe zile de muncă. Cauza principală a fost nevoia spirituală de a colora și valorifica timpul. De aici a rezultat pentru poporul nostru o mare densitate sărbătorească, care dă vieții un preț înalt. Această învingere sau valorificare a timpului prin sărbători, are o valoare filosofică demnă de a fi luată în considerație. Poporul nostru, dacă a ajuns la ea, împreună cu celelalte popoare, nu a făcut-o deliberat, ci mai mult instinctiv. Dar instinctul puternic și just orientat dovedește gradul în care un individ sau o colectivitate participă la misterul armonios al existenței generale. Așa că sărbătorile, în ultima analiză, sânt creația acestei participări. Sărbătorile sânt voiața adâncă de a trăi a popoarelor, manifestată prin înlăturarea zădărniciilor timpului și coborârea în efemer a sensurilor adânci și luminoase ale existenței.

Pr. N. V. Hodoroabă: Tainele Bisericii Creștine Ortodoxe, — cu deosebirile dintre noi, catolici și sectanți. Iași. Tip. „Opinia”, 1936. Lei 20.

Broșura, de 64 pp., a părintelui profesor dela Iași, N. V. Hodoroabă, face parte, — ca și celelalte publicații, destul de numeroase ale neobositului scriitor, — din literatura teologică populară.

Lucrarea, de curând apărută, este o scurtă și lămurită expunere, potrivită pentru științorii de carte, doritori să cunoască învățăturile bisericii ortodoxe despre Sf. Taine și deosebirile ce există dintre noi și alte culte, socotind aici și pe sectari.

Cărticica, tipărită pe contul propriu al autorului, socotim că merită o bună primire, în deosebi acolo, unde astăzi propaganda sectară își sporește aderenții.

Cele două lucrări, apărute în «Seria Didactică» și imprimate în Tipografia Arhidiecezană din Sibiu, și anume volumele I și II: Tănărul, ție îți zic, scoală-te! de Dionisie Făgărășanu, sânt apreciate cu bune sentimente în recenziunea publicată de curând în revista Sf. Sinod, Biserica Ortodoxă Română (Nr. 1—2 din 1936).

După câteva cuvinte despre personalitatea lui D. Făgărășanu, fost profesor de religie la liceul nostru din Brașov, recenzentul Pr. V. N. Popescu redă ideile cuprinse în diferitele capitole ale cărții unui autor, care a vrut să arate tineretului Evanghelia ca cel mai frumos drum pentru tineri. Vedem, — sfârșeste părintele Popescu, — în publicarea exortațiilor lui Dionisie Făgărășanu o frumoasă inițiativă și totodată un mare serviciu adus tineretului, dacă le va cei.

Tulbure Gh. Sate și dascăli. Editura revistei „Școala Noastră”. Zălau (1936). Un volum de 147 pg. Prețul 45 Lei.

Cartea Sate și dascăli se prezintă ca un omagiu adus, de redacția revistei din Zălau „Școala Noastră”, inspectorului general, dlui Gh. Tulbure, din prilejul împlinirii celor 30 de ani ai activității sale publicistice, sărbătorind în acelaș timp și pe îndrumătorul meritorios al învățământului școlar în părțile dela granița de vest a țării.

În 25 de articole, — alese, cu învoirea sărbătoritului, din mai multe publicații literare și didactice, având subiecte din viața școlară, închinată învățătorimii, — se cuprind chemări și îndemnuri, cu juste aprecieri și chibzuite observații, spuse de un bun cunoscător al meșteșugului pedagogic.

Răspuns „Chemării” *)

P. C. protopop V. STOICANEA

Mi-ai trimis răvaș, pörinte,
Plin de duh și armonie
Și-ai creat frumos, cuminte,
Un mărgean de poesie.
Simt un vâl cum îți s'asterne
Melancolic peste vers,
Suferințele eterne
Cum te'mpiedecă în mers.

O, le știu eu, frățioare,
Am avut parte de ele,
Știu cum sufletul te doare
Când privești prea mult spre stele.
Căci aici, pe huma noastră,
În vâltoarea astei vieți,
E trudită și sihastră
Soartea bieților poeți.

Saltimbanci, fără de harfă,
Te provoacă prin unghere,
Cartea lor e azi o marfă
Fabricată'n atelier.
Unde mai e poesie
Ce te'nalță și te'nclântă,
Sufletului dând țăria
Mărilor ce se frământă.

Sufletului dând seninul
Cerulei de primăvară.

S'îndrumând spre zări destinul
Trudnicilor sub povară.
Patrioții de paradă
Tot prin bălciuri se adună
Șleahța-aleargă ca să-i vadă;
Iată clopoșelul sună.

Și-o paiată desmățată
Strigă cât o ține gura, —
Lumea asta e'mbuibată
Și nu-i chip să-i schimbi făptura.
Azi femeea e ca fumul,
Rătăcită pe cărări
A evaporat parfumul
Caldelor îmbrățișări...

Unul suferă și luptă,
Altul strânge și culege
Și nemernicul se nfruptă
Încălcând și drept și lege.
Tu, părinte, ai dreptate,
Când mă chemi în slujba Crucii,
Sânt al tău și astăzi, frate, —
Dar sânt tari încă haiducii
Ce ne sapă și ne fură;
Turma noastră e flămândă,
Pe când ei plesnind de ură
La răspântii stau de pândă.

Camarade, azi sau mâne,
Să gonim, pe bun temei,
Tbate liftele păgâne,
Trădători și farisei...

Căci acuma este ora
Biciului Celui mai sfânt,
Ce vestise aurora
Invierii pe pământ.
Când la cârmă va fi omul
Iubitor de Dumnezeu,
Se va n'nfiora atomul
Cel nemernic și ateu.
Evanghelia-i scăparea,
Voi popoare și voi țări!
Și Hristos este cărarea
Astrului din depărtări...

IOAN AL. BRAN-LEMENY

Maiorul Gh. S. Buzescu: Reconstituiri istorice privind neamul Buzeștilor din veacul XV până în veacul XVIII. Partea II. Sibiu, 1936. Tip. „Dacia Traiană”. Prețul: ?

Volumul de 116 pp. al dlui maior Gh. S. Buzescu, comandant al legiunii de jandarmi la Sibiu, cuprinde numeroase documente, hrisoave, note și acte, din care se va putea reconstitui istoria vestitului neam al Buzeștilor, de origine curat românească, ai cărui membri s'au deosebit prin religiozitatea lor, prin ctitorie de mănăstiri, și prin alte mari calități.

Din cele publicate până acum de neobositul autor, în ale sale „Reconstituiri istorice”, se constată că urmași din vitejescul neam al Buzeștilor mai trăesc și astăzi.

*) Vezi Telegraful Român Nr. 12 din a. c.

